

Kulturdepartementet

Dette brev sendt pr. epost til
postmottak@kud.dep.no

Oslo, 26. mars 2021

Innspill til gjennomføring av digitalmarkedsdirektivet mv. i norsk rett

Vi viser til departementets invitasjon av 21. desember 2020 til å komme med innspill vedrørende gjennomføring av digitalmarkedsdirektivet mv. i norsk rett.

GramArt er landets største interesseorganisasjon for selvstendig næringsdrivende artister og musikere, med ca. 3000 medlemmer. Vi kommer i dette innspillet til å begrense oss til å gi bemerkninger til de bestemmelser som har størst relevans for våre medlemmer. GramArt er medlem av Kunstnernettverket. I den grad vi ikke har gitt uttrykk for et avvikende syn i dette dokumentet, stiller vi oss derfor bak innspillet inngitt derfra. For øvrig støtter vi også innspillene fra Gramo og Norwaco.

I – DIGITALMARKEDSDIREKTIVET

Det er ingen tvil om at teknologi ofte skaper nye og spennende muligheter. De to siste tiårene har vi imidlertid sett en utvikling som har uthulet vernet for rettighetene på opphavsrettens område. Samtidig som en ny og gigantisk økonomi har vokst frem, har utøvere og opphavere (og til dels også produsenter) fått en stadig mindre andel av inntektene som generes ved bruk av deres rettighetsbeskyttede verker. Med vedtakelsen av artikkel 17 i EU ser man imidlertid en aksept for at også rettighetshaverne skal ha betalt for den bruk som skjer, uavhengig av plattform. En samlet musikkbransje er av den oppfatning at det var på høy tid.

Fra et utøver- og opphaverståsted er også artikkel 18 til 23 svært viktige. Mekanismene i disse bestemmelsene vil kunne bidra til et mer balansert marked, hvor det etableres en mer levedyktig økonomi også for de som skaper og fremfører åndsverk.

Vi ser derfor frem til en god implementering av digitalmarkedsdirektivet i norsk rett.

AVTALELISENS (ARTIKKEL 12)

25. Åndsverkloven § 63 tredje ledd stiller krav til organisasjoner som kan inngå avtale med avtalelisensvirkning. Hvilke endringer bør gjøres i denne bestemmelsen som følge av artikkel 12? Hvilke praktiske konsekvenser antas det at gjennomføring av direktivforpliktelsen vil få?

Som Gramo har kommentert i sitt innspill, er avtalelisens allerede en veletablert ordning i de nordiske landene. Vi støtter Gramo i at avtalelisens er et velegnet verktøy for masseklarering av rettighetsbelagt materiale for artikkel 17.

BRUK AV BESKYTTET INNHOLD AV TILBYDERE AV NETTBASERTE INNHOLDSDELINGSTJENESTER (ARTIKKEL 17)

36. Departementet har registrert at flere aktører på rettighetshaversiden har store forhåpninger til at bestemmelsen vil generere økte inntekter. Hvilke analyser ligger til grunn for en slik vurdering?

Artikkel 17 innebærer at delingsplattformer som YouTube og Facebook ikke lenger vil kunne påberope seg ehandelsdirektivets artikkel 14 og bestemmelsene om safe harbour. Dette innebærer at all tilgjengeliggjøring for allmennheten som skjer på slike plattformer krever klarering.

En tjeneste som YouTube er en av verdens største musikkjenester. Den betalingen som skjer til rettighetshaverne, er likevel kun en brøkdel av hva lisensierte tjenester som Spotify mv. betaler. Den ansvarliggjøringen av delingstjenestene som har skjedd ved innføring av artikkel 17 vil utvilsomt gi rettighetshaverne betydelig økte inntekter for bruk som skjer på disse tjenestene.

Gramo har i sitt innspill gitt en del detaljer både om bruken som skjer i tjenester som YouTube og økonomien rundt dette. Vi gjentar ikke disse opplysningene her, men nøyer oss med å henvise til Gramos innspill.

37. Hvordan bør artikkel 17 nr. 2 om lisensavtalens utstrekning gjennomføres? Alternativer: 1) Ved at det lovfestes at avtaler inngått mellom delingstjeneste og rettighetshaver også skal gjelde for brukere slik at avtalen får en utvidet virkning; 2) innføre et unntak som fastslår at brukere fritt kan laste opp verk som delingstjenesten har inngått avtale om; eller 3) regulere at avtaler som inngås mellom delingstjeneste og en rettighetshaver skal omfatte og regulere spørsmål om brukerens utnyttelse.

GramArt er av den oppfatning at alternativ 1 er den mest hensiktsmessige løsningen. Det fremgår av betraktning 69 til direktivet at bestemmelsen kun er ment å gjelde der brukernes opplasting av beskyttet materiale skjer på ikke-kommersiell basis. Innholdet i denne begrensningen er en svært viktig begrensning. Vi støtter derfor Gramo i at dette bør klargjøres nærmere i forarbeidene.

38. Kan og bør forpliktelsen til å innhente tillatelse etter artikkel 17 nr. 4 konkretiseres? For eksempel hvis en tjeneste inneholder en stor mengde av en viss verkstype, er det tilstrekkelig å inngå avtale med kollektive forvaltningsorganisasjoner som representerer rettighetshaverne til slike verk og større aktører, eller må det også inngås avtaler med mindre aktører? Kan delingstjenester anses for å ha «gjort sitt ytterste for å innhente tillatelse» dersom de takker nei til et tilbud om lisensavtale, herunder dersom lisensgiver stiller urimelige krav til lisensavgiften?

Det må etter vårt syn holdes fast ved hovedprinsippet: tjenesten vil holdes ansvarlig for det rettighetsbelagte materialet som lastes opp og deles. Følgelig er det tjenesten som er forpliktet til å innhente nødvendige lisenser for den bruk som skjer. Det må derfor også inngås avtaler med mindre aktører. Dette er for øvrig situasjonen for andre strømmetjenester der innhold lastes opp på tjenesten av de som forvalter rettighetene, slik som f.eks. Spotify.

Som det også fremgår av fortalen (bemerkning 69), må imidlertid ikke dette tolkes som en plikt for rettighetshaverne til å inngå avtale med delingsplattformen. Avtalefriheten berøres ikke av bestemmelsene i DSM-direktivet, og en rettighetshaver må fortsatt kunne nekte bruk.

Vi er imidlertid av den oppfatning at avtaler med denne type delingsplattformer bør forvaltes kollektivt. Dette vil løse en del av de praktiske utfordringene. På produsent- og utøversiden anser vi det som naturlig at en slik ordning administreres og forvaltes av Gramo.

Når det gjelder vurderingen av om delingstjenesten har «gjort sitt ytterste for å innhente tillatelser», viser vi til og stiller oss bak Gramos hørings svar.

39. Delingstjenester skal deaktivere tilgang til materiale som rettighetshaver har varslet om og hindre fremtidig opplasting, jf. artikkel 17 nr. 4 bokstav c, samtidig som de ikke skal hindre at lovlig materiale lastes opp av brukerne, jf. artikkel 17 nr. 7. Visse metoder for å hindre tilgang til ulovlig materiale, vil i praksis også kunne hindre opplasting av lovlig materiale. Direktivet legger derfor opp til at det må gjøres en interesseavveining ved bruk av metoder for hindre tilgang til ulovlig materiale (artikkel 17 nr. 4 bokstav c) opp mot vernet av brukernes rettigheter (artikkel 17 nr. 7). Hva er relevante utgangspunkter og momenter i en slik interesseavveining?

Det klare utgangspunktet må i hvert fall være at delingstjenesten plikter å deaktivere tilgangen til ikke-klarert materiale så snart som mulig etter at de har blitt gjort kjent med det. For øvrig viser vi til Gramos betraktninger rundt dette.

40. I hvilken grad tillater direktivet at delingstjenester bruker automatiserte løsninger, herunder identitets- og filtreringsteknologi, til å hindre tilgang til materiale som rettighetshaver har varslet om, jf. artikkel 17 nr. 4 bokstav c? Er det risiko for at slike automatiserte løsninger i praksis vil kunne hindre opplasting av lovlig materiale, jf. artikkel 17 nr.7?

Automatiserte løsninger vil være nødvendig for å kunne identifisere den store mengden innhold som til enhver tid lastes opp. Dette vil selvfølgelig kunne medføre en viss risiko for at også lovlig materiale hindres opplastet. Dette kan imidlertid tjenestene innføre supportløsninger for å fange opp og løse. Det gjøres allerede i dag hos tjenester som f.eks. Soundcloud.

41. Unntakene i opphavsretten for sitat, kritikk, anmeldelser, samt bruk i karikatur, parodi eller pastisj har tidligere blitt ansett som frivillige for medlemsstatene å implementere. Unntakene gjøres nå obligatoriske innenfor direktivets rammer. Krever unntakene i artikkel 17 nr. 7 andre ledd endringer i den norske åndsverkloven?

Vi støtter Norwaco sitt innspill til dette spørsmålet. Vi mener unntakene for sitat, kritikk og anmeldelser ikke krever en endring av den norske åndsverkloven. I tillegg til disse lovbestemte unntakene finnes det et ulovfestet unntak for parodier som sier at det vil regnes som nye og selvstendige verk, jfr. prop 104 L (2016-2017) s. 107. En lovfesting av dette bør eventuelt begrenses kun til brukere på nettbaserte delingstjenester.

42. Sett hen til at artikkel 17 ikke er nevnt i artikkel 23 som lister opp ufravikelige bestemmelser, har delingstjenester mulighet til å helt eller delvis avtale, for eksempel i sine brukervilkår, at andre vilkår gjelder for bruk av deres tjenester enn det som følger av artikkel 17?

Artikkel 23 er en bestemmelse i direktivets kapittel 3 og knytter seg til dette. Den er ment å beskytte opphavere og utøvende kunstnere i sine avtaleforhold med samarbeidspartnere som plateselskap, forlag, o.l. Artikkel 17 er derimot en del av kapittel 2. Det er derfor ikke naturlig å henvise til denne i artikkel 23. Etter vår oppfatning ville det for øvrig være meningsløst å tolke artikkel 17 som noe annet enn en ufravikelig bestemmelse. Det ville i så fall frata den ethvert praktisk innhold, noe som utvilsomt ikke har vært hensikten.

43. Hvordan bør mekanismen for alternativ tvisteløsning etter artikkel 17 nr. 9 gjennomføres? Hvem bør bære kostnaden knyttet til saksbehandlingen?

Vi mener at alternativ tvisteløsning må gjennomføres i tvisteløsningsorgan som har spisskompetanse på dette feltet. En løsning vil kunne være å opprette et felles nytt tvisteløsningsorgan som også kan behandle tvister etter artikkel 19 og 20, jf. artikkel 21.

Alternativt støtter vi innspillet fra Norwaco om at tvister kan klages inn til Vederlagsnemnda etter åvl. § 65 og tråd med tilhørende saksbehandlingsregler i forskrift til åndsverkloven.

Kostnadene ved å fremme saker for tvisteløsning bør være så lave at de ikke hindrer rettighetshavere i få overprøvd klager som tidligere er avgjort av den enkelte tjenestetilbyderen. Det bør heller ikke være et krav om at partene skal ha en partsrepresentant i slike tvister.

PRINSIPPET OM HENSIKTSMESSIG OG RIMELIG GODTGJØRING (ARTIKKEL 18)

45. Er det behov for å gjøre endringer i åndsverkloven § 69 for gjennomføring av direktivet artikkel 18, og i så fall hvilke?

Ja. Særlig fordi § 69 per i dag ikke gir rom for å ta hensyn til etterfølgende forhold. Det er ikke i tråd med DMS-direktivet. Det bør klargjøres at også slike omstendigheter er av betydning i vurderingen.

46. I hvilke situasjoner vil engangsbeløp anses som «hensiktsmessig og rimelig» godtgjøring? Hvordan kan det ved avtaleinngåelse vurderes om et engangsbeløp er «hensiktsmessig og rimelig», når partene på tidspunktet for avtaleinngåelse ikke sikkert vet hvilke inntekter som vil genereres ved utnyttelse av verket?

Etter vårt syn bør engangsbeløp aldri kunne anses å være «hensiktsmessig og rimelig godtgjøring» i avtaler mellom en opphaver og et forlag eller mellom en artist / et band og et plateselskap eller i lignende avtaleforhold.

INNSYNSKRAV (ARTIKKEL 19)

49. Hva anses som «relevant informasjon» etter direktivet artikkel 19? Dersom «relevant informasjon» varierer fra sektor til sektor, bør dette komme til uttrykk i lovgivningen, og i så fall hvordan?

Manglende transparens og mulighet til å kontrollere avregningsgrunnlaget for de utbetalinger man mottar er et betydelig problem, i hvert fall i musikkbransjen. En artist vil oftest kunne kontrollere det som har skjedd hos et plateselskap, men har normalt ingen innsyn i den inntektsstrømmen som kommer inn til plateselskapet, f.eks. fra en strømmetjeneste. Det er problematisk.

Vi er av den oppfatning at det også må stilles krav til korrekt og detaljert rapportering direkte fra strømmetjenester o.l., som kan videreformidles til ledd lenger ut enn kun til strømmetjenestens nærmeste avtalepart. Dette er helt nødvendig for å etablere tillit til de avregningene som mottas.

50. Hvordan skal innsynskravet i artikkel 19 praktiseres av de som har rettigheter til mange verk, herunder verk med flere opphavere?

Det er etter vårt syn ikke relevant hvor mange verk eller innspillinger en aktør har i sin katalog. Man må fortsatt ha krav på innsyn på den bruk som har skjedd. Det samme gjelder om man bare skulle ha en andel i et verk eller innspilling.

51. Informasjon som anses «relevant» for opphavere eller utøvende kunstnere etter artikkel 19 vil i visse tilfeller utgjøre avtalemotpartens forretningshemmeligheter. Hvordan bør dette forholdet håndteres?

Vi har sterk tro på at mer gjennomsiktighet er nødvendig. Det medfører også at strømmetjenester o.l. i større grad enn i dag må utfordres på hvorvidt opplysninger kan holdes tilbake fra rettighetshaverne under påskudd av å være forretningshemmeligheter. Til tider kan det virke som at dette argumentet benyttes for å holde tilbake mer eller mindre alle økonomirelaterte opplysninger.

Forretningshemmelighetsloven må nødvendigvis respekteres. Utover dette er vi, i likhet med Creo, av den oppfatning at mye kan løses ved hjelp av taushetserklæringer.

Det kan også vurderes om det er hensiktsmessig å etablere et kontrollorgan for denne type tjenester, som gis en større grad av innsyn enn det som kan gis til andre aktører.

52. Etter punkt 74 i direktivets fortale er det ikke et behov for kompensasjon dersom utnyttingen har opphørt. Hvordan skal opphaver eller utøvende kunstnere klare å skille en situasjon hvor utnyttingen har opphørt fra en situasjon hvor verket/prestasjonene utnyttes uten at det gis informasjon om utnyttelsen?

Vi deler oppfatningen til Creo om at dette bør sees i sammenheng med bestemmelsene i artikkel 22 om bruksplikt. Det vises derfor til Creos innspill på dette punktet.

Den utnyttelsen som skjedde før opphøret skal uansett kompenseres.

53. Hvordan bør en anmodning om informasjon etter artikkel 19 nr. 2 gis til underlisenstakere og hvordan bør informasjonen fra underlisenstakere formidles til opphavere/utøvende kunstnere eller deres representanter, herunder skal det formidles direkte eller indirekte via lisenstaker?

For å sikre nødvendig og korrekt informasjon bør det være mulig å anmode om slik informasjon direkte fra underlisenstakere.

54. Bør Norge benytte seg av muligheten til å begrense kravet til informasjon etter artikkel 19 nr. 3? I så fall, i hvilke tilfeller er det relevant?

Nei, vi mener at Norge ikke bør benytte seg av denne muligheten. Med dagens teknologi er det mulig å få detaljert innsyn uten at det medfører en stor administrativ byrde for tilbyder.

56. Etter direktivet artikkel 19 nr. 3 kan medlemsstatene fastsette at i tilstrekkelig begrunnede tilfeller der den administrative byrden som følger av innsynsforpliktelsen, vil bli uforholdsmessig i lys av inntektene fra utnyttingen av verket eller fremføringen, skal kravet begrenses til de typene og den mengden informasjon som med rimelighet kan forventes i slike tilfeller. Når anses den

administrative byrden som uforholdsmessig? Hva anses som rimelig type og mengde informasjon i de tilfeller hvor innsynskravet begrenses?

Vi ønsker primært ikke slike begrensninger. I den grad det likevel skal innføres, bør det kun gjelde svært små tjenester og terskelen må være høy for at rapporteringsplikten skal anses uforholdsmessig.

57. Bør det gjøres unntak fra innsynskravet der bidraget fra opphaver/den utøvende kunstneren ikke er betydelig i slike situasjoner som artikkel 19 nr. 4 tilsikter? I så fall, når anses et bidrag som ikke betydelig?

Alle opphavere og utøvere som har rett til vederlag bør kunne kreve innsyn uavhengig av bidragets størrelse. Dette kan ikke være en skjønsmessig vurdering. En liten andel i et verk eller en innspilling som gjør det bra kan dessuten være betydelig mer inntektsbringende enn en stor andel i et annet verk.

59. Bør manglende rapportering sanksjoneres, og i så fall hvordan?

Ja, siden detaljert rapportering i alle ledd er så viktig for å forstå og kunne kontrollere avregninger, er det avgjørende at manglende rapporteringer sanksjoneres. Tvangsmulkt vil kunne være en effektiv sanksjon.

ORDNING FOR AVTALEJUSTERING (ARTIKKEL 20)

60. Ved forberedelsen av den nye åndsverkloven var det en diskusjon om det ved vurderingen av om et vederlag er rimelig etter § 69, skulle tas hensyn til etterfølgende forhold eller ikke. Bør gjennomføringen av direktivet artikkel 20 på denne bakgrunnen sees i sammenheng med gjennomføringen av artikkel 18, jf. åndsverkloven § 69, eller bør artiklene i større grad gjennomføres adskilt fra hverandre?

Dersom artikkel 20 skal styrke utøver og opphaver sin posisjon, er det avgjørende at etterfølgende forhold tas med i vurdering om hvorvidt vederlaget er hensiktsmessig og rimelig. Betydningen av etterfølgende forhold er også presisert i fortalens punkt 78, som sier at inntekter fra etterfølgende utnytting av verket eller opptaket vil inngå i sammenlikningsgrunnlaget for forholdsmessighetsvurderingen.

Vi mener også at det bør være en adgang for å justere kollektive avtaler dersom disse ikke oppfyller kravene til hensiktsmessig og rimelig vederlag. For å understreke at adgangen til avtalejustering gjelder både for avtale inngått av opphaver og utøver, samt for kollektive avtaler inngått av representativ rettighetsorganisasjon, mener vi det er hensiktsmessig at artikkel 20 implementeres gjennom en egen bestemmelse i åndsverkloven. I denne bestemmelsen må det også presises at det i vurdering skal tas hensyn til etterfølgende forhold.

En egen bestemmelse for artikkel 20 må uansett også sees i sammenheng med gjennomføringen av artikkel 18 i en oppdatert versjon av åndsverkloven § 69 der etterfølgende forhold inkluderes som et vurderingsmoment.

61. Hvordan står begrepet «urimelig lav» i artikkel 20 seg mot begrepet «urimelig» i avtaleloven § 36? Bør ordningen for avtalejustering etter artikkel 20 gjennomføres som en egen bestemmelse i åndsverkloven, eller er avtaleloven § 36 tilstrekkelig? Dersom det innføres en egen bestemmelse i

åndsverkloven, hva blir forholdet til avtaleloven § 36? Skal bestemmelsen i åndsverkloven gjelde istedenfor avtaleloven § 36, eller skal bestemmelsene gjelde parallelt?

Terskelen for at hele eller deler av en avtale skal ansees som «urimelig» etter avtaleloven § 36 er som kjent svært høy. Bestemmelsen tolkes så strengt av domstolene at den har liten praktisk betydning for rettighetshavere. Vi er av den klare oppfatning at dersom artikkel 20 skal gi den tiltenkte styrkingen av opphaveres og utøveres posisjon, må den innføres som en spesialbestemmelse i åndsverkloven. Som en spesialbestemmelse i åndsverkloven vil den kun omfatte vederlagsbestemmelsene i en avtale. Øvrige avtalevilkår vil derimot måtte vurderes etter avtaleloven § 36.

62. Hva er forholdet mellom vurderingene av hva som er en «ytterligere, hensiktsmessig og rimelig godtgjøring» etter artikkel 20 og en «hensiktsmessig og rimelig godtgjøring» i artikkel 18?

Vi forstår begrepet «ytterligere» i artikkel 20s forstand slik at rettighetshaver har krav på å få utbetalt differansen mellom vederlaget vedkommende mottar og det vederlaget som etter en avtalejustering er «hensiktsmessig og rimelig» i henhold til artikkel 18.

63. Bør og kan det uttrykkelig reguleres at også opphaveres og utøvende kunstneres representanter kan kreve justering etter artikkel 20? Ifølge fortalen punkt 78 bør identiteten til opphavere og utøvende kunstnere vernes av deres representanter så langt det er mulig. Hvordan kan en vurdere om en godtgjøring er urimelig uten å avsløre identiteten til opphaver/utøvende kunstner, og hvordan bør dette håndteres i norsk rett ved gjennomføring av direktivet?

Ja, vi mener dette bør uttrykkelig reguleres i artikkel 20. Artister og opphavere bør kunne representeres av den de utpeker, herunder f.eks. en interesseorganisasjon eller et management. Det fremgår også av fortalens betraktning 78 at representanter bør ha denne adgangen på vegne av rettighetshaverne som de bistår.

I mange tilfeller vil det trolig være vanskelig å foreta slike rimelighetsvurderinger uten å avsløre identiteten til rettighetshaver. Særlig gjelder dette i individuelle avtaler. Ved kollektive avtaler kan det derimot være mulig å avgjøre denne type tvister uten at identiteten til den enkelte rettighetshaver blir gjort kjent.

TVISTELØSNING (ARTIKKEL 21 OG ANMODNINGSVEDTAK IFM. ÅVL. § 69)

64. Er det behov for en alternativ tvisteløsningsordning for behandling av tvister etter artiklene 19 og 20?

Ja. Som det fremgår av fortalens punkt 79, håndhever opphavere og utøvende kunstnere sjeldent sine rettigheter gjennom prosesser for de alminnelige domstolene. Dette er oftest begrunnet i økonomiske årsaker. En tvisteløsningsordning der den økonomiske innsatsen og risikoen er lavere enn ved alminnelig rettslig prosess, vil kunne være svært viktig for å skape bedre balanse i styrkeforholdet mellom partene.

65. Er det obligatorisk for statene å ha en prosedyre for alternativ tvisteløsning etter artikkel 21 gitt bruk av begrepet «bør» i fortalens punkt 79?

Vi vil presisere at ordlyden i den aktuelle bestemmelsen (artikkel 21) er «skal» og ikke «bør». Det er kun fortalen som benytter «bør». Vi oppfatter det derfor som obligatorisk for medlemsstatene å

tilrettelegge for en alternativ tvisteløsning. Det er også mange gode argumenter for at dette skal være tilfellet, se vårt svar på spørsmål 64 over.

66. Etter artikkel 21 skal en prosedyre for alternativ tvisteløsningsordning være frivillig, mens det følger av fortalens punkt 81 at bestemmelser om prosedyrer for alternativ tvisteløsning bør være obligatoriske og ufravikelige. Hva innebærer dette? Skal den ene parten alltid kunne tvinge den andre til å delta i alternativ tvisteløsning, også om den andre parten (i stedet) ønsker ordinær domstolsbehandling (og kanskje uansett vil kreve domstolsbehandling i etterkant)?

En slik tvisteløsningsordning vil ventelig ikke få særlig praktisk betydning med mindre den er obligatorisk som førsteinstans i en rettslig prosess hvor én av partene krever det. En alternativ tvisteløsning bør medføre at det er en lavere terskel for å fremme krav om avtalejustering og innsyn. Dette vil igjen bidra til å utjevne den ubalansen i styrkeforholdet som ofte foreligger mellom partene i denne type avtaler

67. Vil det være særskilt behov for en alternativ tvisteløsningsordning for behandling av tvister etter åndsverkloven § 69 dersom det innføres en tvisteløsningsordning knyttet til artikkel 20 om reforhandling av kontrakter? Hva er i så fall begrunnelsen for et slikt behov (gitt at EU ikke har sett det samme behovet)?

Dersom det innføres en tvisteløsningsordning for avtalejustering etter artikkel 20 så vil en slik ordning også måtte ta stilling til § 69, såfremt artikkel 18 implementeres i denne lovbestemmelsen. Ved avtalejustering basert på krav om rimelig vederlag er det behov for et tvisteløsningsorgan som har spesialkompetanse på dette feltet.

68. Hvordan bør en eventuell tvisteløsningsordning se ut, spesielt med tanke på at rettssikkerhetshensyn skal ivaretas og at denne typer tvister vil være svært ulike? Hva vil fordelene med en alternativ tvisteløsningsordning være dersom mange av tvistene uansett vil prøves av domstolene i etterkant? Og hva skal domstolene kunne prøve – bare gyldigheten av vedtaket eller skal saken også kunne fortsette partene imellom? Bør en eventuell tvisteløsningsordning forbeholdes saker hvor tvistesummen er begrenset oppad til en viss sum (småkrav)?

De som skal sitte i et slikt alternativ tvisteløsningsorgan må nødvendigvis ha spesialkompetanse innenfor opphavsrett og kunnskap om bransjepraksis.

En av fordelene med et lavterskel-tilbud for tvister tilknyttet avtalejustering og innsyn, vil være at mange saker sannsynligvis får sin endelige løsning i denne instansen, slik vi ser med forliksrådet i ordinære sivile saker. Forliksrådet er per nå i mange tilfeller det reelle alternativet til et slikt organ som diskuteres her, men feltets kompleksitet tilsier at det er nødvendig med spesialkompetanse for å sikre mer korrekte avgjørelser i førsteinstans.

De alminnelige domstolene må kunne prøve alle sider av saker som er behandlet i det alternative tvisteløsningsorganet.

69. Til hvilke stadier i prosessen bør eventuelle særskilte bestemmelser om tvisteløsning knytte seg til? En kan se for seg i alle fall to stadier i prosessen: For det første i forhandlingen, som hjelp til å komme frem til avtale ved (frivillig) mekling eventuelt kombinert med nemnd eller voldgift. For det andre etter at avtale er kommet i stand, for vurderingen av om avtalt vederlag er rimelig, jf. artikkel 20, som et alternativ til domstolsbehandling.

Vi mener bestemmelser om tvisteløsning kan knyttes til begge stadiene i prosessen, både ved forhandlingen for å komme frem til avtale ved mekling og etter at en avtale er kommet i stand for å vurdere om vederlaget er rimelig.

I likhet med Creo er vi kritiske til bruk av voldgift, ettersom dette sjeldent vil være økonomisk gjennomførbart for rettighetshavere.

70. Vil det ved en ev. tvisteløsningsordning være behov for særskilte saksbehandlingsregler?

Dersom det opprettes en særskilt tvisteløsningsordning så vil det være behov for grunnleggende saksbehandlingsregler tilknyttet ordningen. Vi forbeholder oss derfor retten til å komme tilbake til dette spørsmålet når det er klart hvordan ordningen vil se ut.

71. I forslag til lov om kollektiv forvaltning av opphavsrett mv., jf. Prop. 53 L (2020-2021), er det i § 28 en bestemmelse som krever at vederlaget for bruken skal være rimelig. Vil det være behov for at en eventuell tvisteløsningsmekanisme også omfatter tvister om rimelig vederlag knyttet til kollektiv forvaltning av opphavsrett?

Ja.

72. Vil det være tvisteløsningsbehov knyttet til andre bestemmelser i forslaget til ny lov om kollektiv forvaltning av opphavsrett?

Vi deler Norwacos oppfatning om at det bør vurderes å innføre en tvisteløsning for tvister vedrørende omfanget av brukernes rapporteringsplikter. Det vises til Norwacos hørings svar for ytterligere detaljer om dette.

OPPSIGELSE AV AVTALE VED MANGLENDE BRUK (ARTIKKEL 22)

73. Kan forslaget fra 2016 være egnet som utgangspunkt for gjennomføring av artikkel 22?

Ja.

74. Er det behov for sektor-spesifikke regler?

Dersom det er ønskelig at bestemmelser som dette skal ha en praktisk konsekvens også for avtaler som gjelder lydfesting av utøvende kunstners prestasjoner (typisk platekontrakter), vil det være behov for en særlig regulering. Utøvende kunstners rettigheter iht. åndsverkloven §§ 16 og 21 er oftest uløselig bundet sammen med produsentens rettigheter iht. §§ 20 og 21 fordi de begge ligger i det samme lydopptaket. I de tilfeller der utøvende kunstner og produsent ikke er samme person vil en tilbakeføring av kun utøverrettighetene være mer eller mindre virkningsløs, da utøverrettighetene i lydopptaket ikke lar seg utnytte alene.

For at en slik bestemmelse skal ha noen praktisk betydning i disse tilfellene, måtte den i så fall kombineres med en bestemmelse som den som eksisterer i åndsverkloven § 17 fjerde ledd, hvor produsentens rettigheter etter åvl. §§ 20 og 21 bortfaller når bestemmelsen gis anvendelse.

II – NETT- OG VIDERESENDINGS DIREKTIVET

GramArt en av medlemsorganisasjonene i Norwaco. Når det gjelder spørsmålene til nett- og videre sendings direktivet (Satcab II) stiller vi oss derfor bak de kommentarene som er inngitt i Norwacos høringsinnspill.

Ta kontakt med undertegnede dersom det skulle være spørsmål til dette innspillet.

Med vennlig hilsen

Marius Øvrebø-Engemoen
daglig leder
marius@gramart.no
(sign)